

БЪЛГАРИСТИКАТА В САНКТПЕТЕРБУРГСКИЯ ДЪРЖАВЕН УНИВЕРСИТЕТ: ИСТОРИЯ И НАСТОЯЩЕ¹⁾

Радостина Стоянова

*Санктпетербургски държавен университет (Русия)
Икономически университет – Варна*

Резюме. В настоящата статия се прави кратък обзор на историята и съвременното състояние на българистиката в Санктпетербургския държавен университет. Специално внимание е отделено на изтъкнати българисти и слависти от Университета. Представят се последователно лекторите по български език, литература и култура от България от 1976 г. до наши дни.

Keywords: Bulgarian studies; Saint Petersburg State University; Department of Slavic Philology

Санктпетербургският държавен университет е един от най-големите научно-образователни и културни центрове не само в Русия, но и в световен мащаб. За почти тривековната му история в него са следвали и работили хиляди известни учени, писатели, художници, музиканти, обществени, държавни и политически дейци. Сред неговите випускници са шестима председатели на правителството и двама президенти на Руската федерация. В Университета са учили и работили девет лауреати на Нобелова награда²⁾.

Университетът целенасочено и последователно подобрява своите показатели в авторитетните световни рейтингови класации на висшите учебни заведения. Така например през 2015 година той за първи път влиза в репутационния рейтинг Times Higher Education, като се нарежда в групата на висшите учебни заведения, заемащи 71 – 80 място сред 100-те най-авторитетни и престижни университета в света с най-добра академична репутация.³⁾

Днес в Университета се обучават около 30 000 студенти и 1500 докторанти, разпределени в 24 факултета. Професорско-преподавателският състав наброява повече от 6000 души⁴⁾.

Санктпетербургският държавен университет е голям научноизследователски център, в чийто състав влизат повече от десет научноизследователски института.

Факултетът за исторически и словесни науки, предшественик на днешния Филологически факултет, е създаден през 1819 година. В неговия състав дълги години функционира Катедрата по руска словесност⁵⁾.

След Октомврийската революция, от 1917 г. до 1937 г., Историко-филологическият факултет претърпява редица трансформации. Първоначално влиза в състава на Факултета за обществени науки, след това се преобразува във Факултет по езикознание и материална култура, трансформиран по-късно в Историко-лингвистичен факултет, на чиято основа се създава Ленинградският институт за лингвистика и история, който, от своя страна, през 1934 г. е преименуван на Ленинградски институт за философия, литература, лингвистика и история. През 1937 година Факултетите по лингвистика и по литература към Института се трансформират във филологически факултет на Ленинградския държавен университет⁶⁾.

Началото на университетската славистика е поставено през 1835 г., когато Николай I утвърждава нов Устав на руските университети, на базата на който в четирите университета на Русия – Петербургския, Московския, Харковския и Казанския – се откриват катедри по история и литература на славянските наречия. Това е времето, когато руското езикознание достига значителни успехи в областта на сравнително-историческите изследвания⁷⁾. С цел повишаване на научната подготовка на ръководителите на новооткритите катедри в различни славянски страни са изпратени млади учени, по-късно – известни професори: П. И. Прейс (1810 – 1846) – от Петербургския, О. М. Бодянский (1808 – 1877) – от Московския, И. И. Срезневски (1812 – 1880) – от Харковския, и В. И. Григорович (1815 – 1876) – от Казанския университет.

Преди заминаването си за чужбина **Пьотър Иванович Прейс** е учил в Петербургския университет различни славянски езици в съпоставка с класическите и германските езици под ръководството на А. Х. Востоков – един от основоположниците на руското научно славянознание. От 1839 до 1842 г. събира материали за полски, кашубски, литовски и южнославянските езици в университетите на Кьонигсберг (днес Калининград), Познан, Берлин, Прага, Виена и др., а също така изследва български и чешки преписи на ръкописи. П. И. Прейс подготвя докторска дисертация, посветена на богомилството в България, която не успява да защити поради ранната си кончина.

От 1847 до 1880 г. ръководител на Катедрата по история и литература на славянските наречия е **Измаил Иванович Срезневски** (1812 – 1880), който първи в Русия получава званието „доктор по славяно-руска филология“. От 1851 г. И. И. Срезневски е академик на Петербургската академия на науките. Той е автор на над 300 труда, най-важният от които е „Материали за речник на древноруския език“ (1893 – 1812). В периода 1861 – 1863 г. е ректор на Петербургския университет. По времето, когато И. И. Срезневски ръководи Катедрата, стават някои структурни промени. От 1835 до 1850 г. Катедрата функ-

ционираща в рамките на Историко-филологическото отделение на Философския факултет. През 1850 г. Историко-филологическото отделение се трансформира във Факултет, за чийто декан през 1855 г. е назначен И. И. Срезневски. Самата Катедра по история и литература на славянските наречия е преименувана в Катедра по история и литература на славянските народи.

Според Устава от 1863 г. главният орган на управление на Университета – Съветът, получава правото да подразделя факултетите на отделения, а така също и да променя състава на катедрите, да ги обединява и разделя. В рамките на Историко-филологическия факултет се създават следните отделения: славяно-руско, романо-германско, класическо и историческо. Сред 11-те катедри на Факултета функционира Катедрата по славянска филология (Shanova, 2007).

Следващите шест години ръководител на Катедрата е известният славист, палеославист и издател на славянски писмени паметници **Ватрослав Ягич** (1838 – 1923), хърватин по произход, член на Петербургската академия на науките от 1881 г. Във фондовете на Научната библиотека „Максим Горки“ на Санктпетербургския държавен университет се пази оригиналното издание от 1910 г. на неговата „Енциклопедия по славянска филология“ и репринтното ѝ издание от 2003 г.

От 1886 до 1888 г. Катедрата по славянска филология се ръководи от **Владимир Иванович Ламански** (1833 – 1914) – автор на трудове по славянска филология, палеография и етнография, член на Петербургската академия на науките от 1900 г. Негов ученик е известният славист **Полихроний Агапиевич Сирку** (1855 – 1905), завършил Петербургския университет през 1878 г. и удостоен със златен медал за съчинението си „История на християнството в България преди княз Борис и покръстването на българския народ“. През 1899 г. П. А. Сирку защитава докторска дисертация, посветена на дейността на Търновската книжовна школа („Времето и животът на патриарх Евтимий Търновски“, Санкт Петербург, 1898)⁸⁾. Друга негова заслуга е, че събира 84 славянски ръкописа от XII – XIV век, деветнадесет от които са български. В Научната библиотека „Максим Горки“ на Санктпетербургския държавен университет се съхраняват ръкописни записки на лекциите на В. И. Ламански и П. А. Сирку, размножени за сметка на студентското дружество (Vasileva, 2010: 13).

От 1888 до 1908 г. ръководител на Катедрата по славянска филология е **Алексей Иванович Соболевски** (1856 – 1929) – виден езиковед, палеограф, славист, диалектолог. Той описва значителен брой източнославянски ръкописи. В кръга на научните му интереси попада второто южнославянско влияние.

От 1908 г. ръководител на Катедрата става академик **Алексей Александрович Шахматов** (1864 – 1920) – основоположник на историческото изучаване на руския език.

От 1928 до 1935 г. завеждащ създадената през 1928 г. Катедра по славяно-руско езикознание е **Николай Севастианович Державин** (1877 – 1953) (Shanova, 2007)⁹⁾. През периода 1922 – 1925 г. той е ректор на Университета.

Н. С. Державин¹⁰⁾ е роден в село Преслав (Таврическа губерния, Руска империя), основната част от населението на което са български преселници. През 1896 завършва със златен медал Симферополската гимназия и постъпва в Петербургския историко-филологически институт. От втори курс се прехвърля в Нежинския историко-филологически институт на княз Безбородко, където следва от 1897 до 1900 г. Още като студент в трети курс, през 1898 г. публикува първия си научен труд „Очерци за бита на южноруските българи“ (Этнографическое обозрение. 1898. Кн. 3 – 4)¹¹⁾. През 1903 г. е командирован от Академията на науките в Турция и България, а от 1909 до 1910 г. – в Бесарабия и България. През 1912 г. Н. С. Державин е назначен на длъжност приват-доцент в Петербургския университет. През 1914 – 1915 г. излиза трудът му „Българските колонии в Русия“. През 1931 г. е избран за действителен член на Академията на науките на СССР, през 1944 г. е удостоен с почетното звание „Доктор хонорис кауза по славянска филология“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (протокол № 6 от 15 ноември 1944 г.)¹²⁾ (Todorova, 2013: 278), а от 1946 г. е почетен член на Българската академия на науките. Н. С. Державин е автор на над 500 публикувани изследвания в областта на българската литература, история и култура, а също така и в сферата на славистиката¹³⁾ (Shanova, 2001a; Shanova, 2001b).

До лятото на 1941 г. **Сергей Петрович Обнорски** (1888 – 1962) е ръководител на Катедрата, която във връзка със започналата война е евакуирана в град Казан заедно с хуманитарните отделения на Академията на науките на СССР. През 1915 – 1916 г. С. П. Обнорски води курс по старобългарски език и семинар по история на руския език в Историко-филологическия факултет на Университета¹⁴⁾. През 1944 г. той е назначен на длъжността директор на Института за руски език към Академията на науките на СССР¹⁵⁾ в Москва.

През м. август 1941 г. ректорът на Ленинградския държавен университет проф. А. А. Вознесенски издава заповед за организирането на Катедра по славянска филология, за ръководител на която е назначен проф. К. А. Пушкаревич. Катедрата така и не започва своята дейност. През 1942 г. К. А. Пушкаревич загива по време на блокадата на Ленинград¹⁶⁾ (Shanova, 2007). Самата Катедра по руско-славянска филология е евакуирана в град Саратов, където от 1941 до 1944 г. се ръководи от професор **Мария Александровна Соколова** (1894 – 1970) специалист по история на руския език.

През 1944 г. в четири от университетите на Съветския съюз – Ленинградския, Московския, Киевския и Львовския, се създават т.нар. „славянски отделения“. Катедрата по славянска филология в Ленинградския държавен университет от 1944 г. се ръководи от **Николай Севастианович Державин**, който

чете лекции по „История на българската литература“ и „Увод в славянската филология“ и води практически упражнения по български език. През 1948 г. Катедрата се разделя на две, а именно: Катедра по славянски литератури с ръководител Н. С. Державин и Катедра по превод на славянски езици с ръководител Ерика Антоновна Якубинская-Лемберг (1895 – 1961). Н. С. Державин първоначално ръководи Катедрата по славянски филологии до 1948 г., а от 1948 до 1953 г. става ръководител на Катедрата по славянски литератури. През 1955 г. двете катедри се обединяват отново¹⁷⁾.

От 1961 г. завеждащ Катедрата е академик **Борис Александрович Ларин** (1893 – 1964) – създател на Междукатедрения речников кабинет (сега – Междукатедрен речников кабинет „Б. А. Ларин“), в който и до ден-днешен се осъществява лексиколожка и лексикографска дейност. Сред проектите, разработвани на базата на Междукатедрения речников кабинет, следва да отбележим речниците, посветени на поезията на Никола Вапцаров¹⁸⁾. Фундаменталните трудове на Б. А. Ларин са в сферата на славянската диалектология, руската и историческата лексикология и лексикография, украинския и литовския език и стилистиката на художествената реч.

Нов етап за развитието на научните изследвания в областта на българистиката започва през 1949 г., когато в Катедрата по превод на славянски езици е привлечен професор **Юрий Сергеевич Маслов** (1914 – 1990) – езиковед, основател на руската аспектологична школа, славист, германист, блестящ педагог, възпитал няколко поколения филолози, носител на орден „Кирил и Методий“¹⁹⁾. Интересен е фактът, че Ю. С. Маслов започва да се интересува от историята и културата на България и да се занимава с българския език и българистиката, след като попада през септември 1944 г. в София, Варна, Добрич, Провадия, Враца и на други места в качеството си на майор от Съветската армия (през 1941 г. е мобилизиран, от 1942 до 1944 г. воюва на Северозападния фронт) (Verbitskaia, 2013: 4; Maslova, 2017: 330). През 1950 г. Ю. С. Маслов е назначен на щат към същата катедра и оттогава съдбата му се свързва с българистиката и славистиката. През 1956 г. излиза изследването му „Очерк по българска граматика“ (Maslov, 1956), а през 1981 г. – изцяло преработеното му издание „Грамматика на българския език“ (Maslov, 1981a). За тези фундаментални трудове Ю. С. Маслов е удостоен с орден „Кирил и Методий“ и със звание „Почетен доктор на Софийския университет“ (Verbitskaia, 2013: 5).

Ю. С. Маслов описва специфичните черти на българския език не само като славянски език, но и в по-широк типологичен аспект (Maslov, 1952; Maslov, 1971; Maslov, 1981a; Maslov, 1981b; Maslov, 1986). Е. Ю. Иванова подчертава, че Ю. С. Маслов първи в българистиката дава комплексна типологична характеристика на българската определителна членна форма, разкривайки я на фона на типологичната специфика на българския език (Ivanova, 2015: 94). Задълбочените знания на Ю. С. Маслов за особеностите на българския език

изиграват изключително голяма роля при създаването на неговата аспектилогична концепция (Maslov, 1963). През 1961 г. Ю. С. Маслов става ръководител на Катедрата по общо езикознание, където задълбочава своите българистични проучвания.

От 1964 до 1998 г. ръководител на Катедрата по славянска филология е **Пьотър Андреевич Дмитриев** (1928 – 1998). Неговите интереси са в областта на сравнителния славянски синтаксис, историята на славянската филология и руско-южнославянските литературни и научни връзки²⁰⁾. Предмет на научните му търсения е и творчеството на сръбския фолклорист, историк и филолог Вук Караджич²¹⁾.

Най-известният специалист в областта на българската литература в Университета е професор **Всеволод Дмитриевич Андреев** (1929 – 2000), който в продължение на 24 години е декан на Филологическия факултет²²⁾. Завършил специалност „Български език и литература“ в Ленинградския държавен университет, той посвещава докторската си дисертация на творчеството на Г. Караславов, написана в Софийския университет под научното ръководство на академик Георги Цанев (Ivanova, 2009a: 87). През 1973 г. защитава дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ на тема „Литературата на демократичното единство и проблемите на реализма (върху материал от българската проза на 1920-те – 1930-те години“²³⁾. Автор е на монографии, учебници, хрестоматии по българска литература (Andreev, 1978; Andreev, 1997). Научното наследство на В. Д. Андреев е в следните области: Българското възраждане като културен феномен; творчеството на най-изтъкнатите дейци на Българското възраждане; историята на славянската етнокултурна общност; сравнителноисторическото изучаване на славянските литератури; въпросите на превода на българска художествена литература на руски език (Uzunkolev, 2008). В. Д. Андреев дълги години чете лекции по българска литература. През 1994 г. е избран за действителен член на Академията за хуманитарни науки. Носител е на орден „Кирил и Методий“.

От 1998 г. до м. май 2017 г. Катедрата по славянска филология се ръководи от професор д.ф.н. **Марина Юриевна Котова** (р. 1954 г.), завършила специалността „Български език и литература“ в Ленинградския държавен университет „А. А. Жданов“ (випуск 1976). През 1986 г. тя защитава докторска дисертация на тема „Славянските фразеологични паралели в художествения текст (автобиографичната трилогия на М. Горки)“²⁴⁾ под научното ръководство на професор д.ф.н. В. М. Мокиенко, а през 2004 г. защитава дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ на тема „Славянска паремиология“²⁵⁾. Преподавателската практика на М. Ю. Котова включва четене на лекции по дисциплините: „Основи на фразеологията и паремиологията на българския език“, „Въведение в специалността“, „Чешко-британски межкултурни връзки“ и по други учебни дисциплини. Тя води и

практически занятия по български, словашки, чешки и руски език като чужд. Автор е на редица учебници и учебни помагала – „Лекции по съпоставителна славянска паремиология“ (Kotova, 2010), „Тетрадки на паремиографа. Ч. 1. Български пословични паралели на руските пословици от паремиологичния минимум“ (Kotova, Kolpakova & Raina, 2013) и др.

От м. юни 2017 г. ръководител на Катедрата по славянска филология е доцент д-р **Олга Викторовна Райна** (р. 1980 г.), която завършва през 2002 г. Санктпетербургския държавен университет, специалност „Полски език и литература“, а през 2008 г. защитава докторска дисертация на тема „Паремиология на гуралския диалект на полския език“⁽²⁶⁾ под научното ръководство на проф. д.ф.н. М. Ю. Котова.

Днес Катедрата по славянска филология на Санктпетербургския държавен университет е един от най-известните и динамично развиващи се центрове по българистика не само в Русия, но и в света. В Катедрата работят над 20 слависти. Българистични дисциплини преподават проф. д.ф.н. Елена Иванова, доц. д-р Зоя Шанова и др. Колегите българисти непрекъснато се интересуват от научните проблеми на българистиката, поставяни на различни конференции и конгреси, организирани както в България, така и в чуждестранни средища на славистиката. Те следят промените, наложени в езика, интересуват се от обучението на студентите по българистика и на други места, поддържат активни контакти със съответните преподавателски звена и обменят професионален опит (Stoyanova, 2015: 120).

Най-емблематичните представители на съвременната научна българистика в Санктпетербургския държавен университет са доцент д-р Зоя Шанова и професор д.ф.н. Елена Иванова.

Доцент д-р **Зоя Кузминична Шанова** (р. 1943) завършва специалност „Български език и литература“ в Ленинградския държавен университет „А. А. Жданов“ (сега – Санктпетербургски държавен университет) през 1965 г. Тя защитава докторска дисертация на тема „Аудитивът в съвременния книжовен македонски език“ (Ленинград, 1980)⁽²⁷⁾ под ръководството на професор д.ф.н. Ю. С. Маслов. З. К. Шанова става доцент през 1988 г. Тя преподава различни теоретични славистични дисциплини на студентите българисти в образователно-квалификационните степени „Бакалавър“ и „Магистър“. Чете лекции по дисциплините „Теория и практика на превода“, „Морфология българския език“, „История на българския език“, води практически занятия по български език, лексикография и методика на преподаване на славянските езици и др. Ръководител е на преводаческата и педагогическата практика на студентите. По създадените от нея учебни пособия учат няколко поколения българисти. Е. Ю. Иванова отбелязва, че „З. К. Шанова е подготвила впечатляваща редица помагала по разговор и превод за студенти от по-горните курсове“ (Ivanova, 2010: 10). В обхвата на нейните научни интереси попадат гла-

голните категории и общите въпроси на граматиката (Shanova, 1985; Shanova, 1992; Shanova, 2011 и др.). Под нейно научно ръководство през 2006 г. защитава докторска дисертация О. В. Василева²⁸⁾.

З. К. Шанова е дългогодишен ръководител на „Державински четения: съвременни и исторически проблеми на българистиката и славистиката“, които се провеждат ежегодно от 1996 г. в рамките на международната филологическа конференция, организирана от Филологическия факултет на Санктпетербургския държавен университет (Shanova, 2005). Тя е сред организаторите на ежегодната научно-практическа конференция на младите слависти „Диалог на славянските култури“, в която участват студенти българисти от първи курс и ученици от горните класове на средните училища в Санкт Петербург. З. К. Шанова е сред инициаторите за въвеждането на преподаване на славянски езици и култури в санктпетербургските средни училища. Съставител е на училищни програми по български език и култура. Удостоена е с орден „Самарски кръст“ (2013 г.).

Професор д.ф.н. **Елена Юриевна Иванова** (р. 1960) се дипломира през 1982 г. във Филологическия факултет на Ленинградския държавен университет „А. А. Жданов“, специалност „Славянски езици и литература (български)“. От 1982 до 1984 г. работи по разпределение като преподавател по български и руски език в Катедрата по руски език на Алтайския държавен университет. От 1988 г. започва работа в Катедрата по славянска филология на Санктпетербургския държавен университет. През 1987 г. Е. Ю. Иванова защитава дисертация за придобиване на научната степен „доктор“ под ръководството на доц. д-р Е. А. Захаревич²⁹⁾, а през 2003 г. – дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ на тема „Логико-семантични типове изречения. Непълни речевы реализации (в руски и български език)“³⁰⁾. Последователно заема длъжностите асистент, старши преподавател (от 1992 г.), доцент (от 1994 г.), професор (от 2005 г.). Автор е на повече от 180 научни и методически публикации. Многократно изнася лекции по проблеми на българистиката в университети и академични центрове в България, Македония, Полша, Финландия, Унгария. Изследванията на Е. Ю. Иванова са в областта на комуникативно-семантичното направление в българистиката, което, вписвайки се в парадигмата на теоретичната лингвистика, се отличава и с приложен характер (Ivanova, 2003; Ivanova, 2009b; Ivanova & Petrova, 2017). През 2015 г. заедно с А. А. Градинарова издават монографията „Синтактичната система на българския език на фона на руската“ (Ivanova & Gradinarova, 2015), която представлява първото многоаспектно съпоставително описание на синтактичните системи на българския и руския език. Друга област в научните интереси на Е. Ю. Иванова е изследването на балканските славянски езици в типологичен аспект (Ivanova, 2016a; Ivanova, 2016b; Ivanova & Petrova, 2016).

Под научното ръководство на Е. Ю. Иванова са защитени четири докторски дисертации: М. О. Ступкина (2008)³¹⁾; Н. В. Прасолова (2009)³²⁾; В. А. Лазарева (2013)³³⁾; А. Г. Мосинец (2018)³⁴⁾ и една дисертация за присъждане на научната степен „доктор на науките“ (Маслова, 2009)³⁵⁾.

Е. Ю. Иванова чете различни лекционни курсове: „Съпоставителна граматика на славянските езици“, „Проблеми на морфологията и синтаксиса на българския език“, „Теоретична граматика на българския език“ и др., води семинарни занятия по дискуссионни въпроси на българската граматика и практически занятия по български език. Ръководител е на магистърската програма „Славянски езици“ и на програмата „Славянски езици“ за образователно-квалификационна степен „Доктор“.

П. А. Дмитриев – ръководител на Катедрата по славянска филология от 1964 до 1998 г., успява да издейства чрез Министерството на висшето и средното специално образование на СССР разкриването на лекторати по различни славянски езици във водещите университети на страната. В Ленинградския държавен университет от 70-те години на XX век започва своята дейност „институтът на лекторите“: „преподаватели от славянски университети активно участват в преподаването на славянски езици, литература, култура, организират извънучебни мероприятия“ (Shanova, 2016a: 5). Традицията да се кани лектор от България, датира от 1976 г.

Лекторите по български език, литература и култура, преподавали през годините в Санктпетербургския държавен университет, са следните (Shanova, 2016b):

Първият български лектор в Катедрата по славянска филология от 1976 до 1980 г. е Иван Буюклиев (1937 – 2014) – тогава доцент, а по-късно професор в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специалист по старобългарски език и палеография. Ив. Буюклиев води занятия по български език, история на българския език и превод.

От 1980 до 1984 г. лектор е Димитър Кенанов – сега професор във Велико-търновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, специалист по старобългарска литература.

От 1984 до 1988 г. в Катедрата е лектор Пейо Димитров (1944 – 1992) – старобългарист, представител на Шуменския университет „Еп. Константин Преславски“.

От 1988 до 1991 г. лектор е доцент Атанас Бучков – литературовед, представител на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

От 1991 до 1995 г. лектор е Христо Трендафилов – старобългарист и палеославист, сега професор по стара българска литература към Шуменския университет „Еп. Константин Преславски“. В Катедрата по славянска филология той чете лекции по дисциплините: „Нова българска литература“, „Най-нова българска литература“, „Увод в старобългарската култура“, „Културна география и етнопсихология на България“, „Българска литературна критика“, „Бъл-

гарска изкуствоведска терминология“. Заедно с доц. д-р З. К. Шанова издават учебно пособие за курса по български език (Trendafilov & Shanova, 1995), а в съавторство с проф. В. Дм. Андреев – изследването „Антология на българската литературна критика“ (Andreev & Trendafilov, 1998).

От 1995 до 1999 г. лектор е доцент Владимир Янев – известен литературен критик, преподавател от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

От 1999 до 2003 г. е лектор Георги Петков – представител на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Професор Г. Петков е специалист по старобългарска литература, изследовател на литературата от Второто българско царство.

От 2003 до 2007 г. лектор в Катедрата е Мариета Иванова-Гиргинова – сега доцент в Института за литература към БАН, специалист по българска драматургия.

От 2008 до 2009 г. лектор е д-р Димитър Кръстев – сега доцент в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

През 2010/2011 учебна година лектор е гл. ас. д-р Димитринка Димитрова – сътрудник на Института за литература към БАН. Съавтор е на учебник по български език (Ivanova, Shanova & Dimitrova, 2011).

През 2011/2012 учебна година лектор в Университета е д-р Петър Трендафилов.

През периода от 2012 до 2017 г. лектор в Университета е гл. ас. д-р Радостина Стоянова, преподавател от Икономическия университет – Варна. В Катедрата по славянска филология тя чете лекционни курсове и води практически занятия по дисциплините: „Лексикология на българския език“ (на български език), „Странознание на България“ (на руски език), „Странознание на България“ (на български език), „Методика на преподаване на българския език“ (на български език), „Български език (Разговорна практика)“, „Български език (Домашно четене)“ (за студенти в образователно-квалификационна степен „Бакалавър“); „Особености на разговорния стил на българския език“ (на български език), „Методика на преподаване на славянските езици“ (на руски език), „Български език“ (за студенти в образователно-квалификационна степен „Магистър“) и „Славянски езици“ (за докторанти в образователно-квалификационна степен „Доктор“).

З. К. Шанова отбелязва, че „благодарение на лекторите нашите студенти овладяват живите славянски езици, запознават се по-близко с литературата и културата на славянските народи“ (Shanova, 2016b: 23).

Лекторатът по български език, литература и култура поддържа контакти с Генералното консулство на Република България в Санкт Петербург, със Санкт-петербургската асоциация за международно сътрудничество, с ръководствата на различни средни училища в Санкт Петербург. Най-голямата инициатива в рамките на лектората е създаването на Българско неделно училище към Гене-

ралното консулство на Република България в Санкт Петербург, което е вписано в Списъка на българските неделни училища в чужбина през 2013/2014 учебна година.

Популяризирането на българския език и култура от преподавателите от Катедрата по славянска филология към Санктпетербургския държавен университет продължава и днес. Български език се изучава като основна специалност в образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ (8 семестъра – от първи до четвърти курс с общ хорариум над 1000 часа от студентите в специалностите „Чужди езици: български език и литература“ и „Чужди езици: славянски езици: български език, английски език“. Дисциплината „Български език“ се преподава също и на студентите от първи и втори курс в образователно-квалификационна степен „Магистър“. В рамките на магистърските програми „Славянски езици“, „Славяно-германска компаративистика“ и „Славянска филология“ продължава задълбоченото изучаване на особеностите на българския език, усъвършенстват се разговорните и преводаческите навици на студентите. Българският език фигурира в програмите и като втори славянски език за студенти, изучаващи други славянски езици като първа специалност, а така също и за студенти русисти и историци (Stoyanova, 2015: 117).

Студентите българисти участват активно във всички мероприятия, свързани с българската култура, организирани от Санктпетербургската асоциация за международно сътрудничество и от Студентското научно общество към Катедрата по славянска филология на Санктпетербургския държавен университет. Редовно се честват българските национални и народни календарни празници и обичаи. Студентите от всички курсове и докторантите ежегодно участват в конкурси за преводи на съвременни български разкази на руски език, организирани от лектората по български език, литература и култура, Катедрата по славянска филология и от Българския културен институт в Москва (Stoyanova, 2015: 117).

NOTES/БЕЛЕЖКИ

1. За основата на статията е използван доклад на тема „История, настояще и перспективи на преподаването на български език и култура в Санктпетербургския държавен университет“, прочетен от автора по време на Дните на българския език и култура, организирани от Факултета по чужди езици, литература и превод на Болонския университет, Кампус Форли, в рамките на второто издание от цикъла срещи под надслов „Conosci la Bulgaria?“ („Познаваш ли България?“) (Форли, 4 – 8 април 2017 г.).
2. Дмитрий Менделеев, Иван Тургенев, Пьотър Столипин, Иван Павлов, Василий Докучаев, Александър Блок, Михаил Врубель, Михаил Глинка, Николай Рьорих, Владимир Путин, Дмитрий Медведев и др. В: История Санкт-Петербургского государственного университета: <https://spbu.ru/history>

3. Университет: <https://spbu.ru/universitet>
4. Филологический факультет СПбГУ: <http://phil.spbu.ru/o-fakultete-1>
5. Филологический факультет СПбГУ: <http://phil.spbu.ru/o-fakultete-1>
6. История кафедры славянской филологии. Славистика в Санкт-Петербургском университете: <http://phil.spbu.ru/o-fakultete-1/struktura-fakulteta/kafedry/slavyanskoi-filologii/.pdf>
7. През 1820 г. излиза трудът на А. Х. Востоков (1781 – 1864) „Рассуждение о славянском языке, служащее введением к Грамматике сего языка, составляемой по древнейшим оного письменным памятникам“.
8. Словари и энциклопедии на Академике. Сырку, Полихроний Агапиевич: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1644284>
9. Дмитриев, П. А., Сафронов, Г. И. К 150-летию кафедр славянской филологии в отечественных университетах. В: Вестник Ленинградского университета. 1985, Серия 2. № 23, с. 55
10. Фундаментальная электронная библиотека „Русская литература и фольклор“. Наука о литературе и фольклоре: ЭНИ „Personalia“. Державин Николай Севастьянович: <http://feb-web.ru/feb/person/person/feb/derzhavin.htm>
11. Болгарские колонии в России (Таврическая, Херсонская и Бессарабская губернии). Материалы по славянской этнографии. Т. 1. София: Държавна печатница, 1914, XII, 259 с.; Т. 2. Язык: 1. Обзор говоров. 2. Общие итоги, выводы и наблюдения. 3. Тексты. Пг.: А. Смолинский, 1915. XVI, 524, 94, XIV с.
12. Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Доктор хонорис кауза: https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/universitet_t/istoriya/doktor_honoris_kauza
13. История болгарской литературы. Т. 3. Эпоха промышленного капитализма. Вып. 2. Алеко Константинов. 1863 – 1897. М.; Л.: Изд. АН СССР, 1935. 177 с.; История Болгарии. М.; Л.: Изд. АН СССР, 1945 – 1948. Т. 1 – 4; Иван Вазов. Жизнь и творчество. М.; Л.: Изд. АН СССР, 1948. 352 с.; Христо Ботев – поэт-революционер. 1847 – 1876. М.; Л.: Изд. АН СССР, 1948. 103 с.; Сборник статей и исследований в области славянской филологии. Л.: Изд. АН СССР, 1941. 232 с.; Славяне в древности. Культурно-исторический очерк. М.; Л.: Изд. АН СССР, 1946. 215 с.; Происхождение русского народа. Великорусского, украинского, белорусского. М.: „Советская наука“, 1944. 128 с.; А. И. Герцен. Литературно-художественное наследие. М.; Л.: Изд. АН СССР, 1947. 132 с.
14. АРАН. Фонд 1618. Обнорский Сергей Петрович: <http://isaran.ru/?q=ru/fund&guid=B769DCC2-6144-A68C-5C40-33EB552E76C6&ida=1>
15. На 23 октомври 1943 г. С.П. Обнорски става заместник-директор на Московското отделение на Института за език и мислене „Н. Я. Мар“ и съдейства за създаването на Института за руски език към Академията на науките на СССР. На 31 август 1944 г. С. П. Обнорски е назначен за директор на Института за руски език към Академията на науките на СССР в Москва.

16. Андреев, В. Д., Лутовинова, И. С. Историческая справка. В: Филологический факультет Санкт-Петербургского государственного университета: Материалы к истории факультета / Сост. И. С. Лутовинова; Отв. ред. С. И. Богданов. 3-е изд. исправ. и доп. Санкт-Петербург: Филологический факультет Санкт-Петербургского государственного университета, 2002, с.14.
17. История кафедры славянской филологии. Славистика в Санкт-Петербургском университете: <http://phil.spbu.ru/o-fakultete-1/struktura-fakulteta/kafedry/slavyanskoi-filologii/.pdf>
18. Честотен речник на Вапцаровата поезия (Г. В. Крылова, А. А. Азарова, Е. А. Захаревич, Е. Ю. Иванова, Е. В. Цуцарева, З. К. Шанова, М. Ю. Котова). Велико Търново, 1996; Словарь поэзии Николы Вапцарова (опыт лексикографического описания болгарского художественного текста). Вып. 1 / Отв. ред. Г. В. Крылова. Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 1998; Словарь поэзии Николы Вапцарова (опыт лексикографического описания болгарского художественного текста). Вып. 2/ Отв. ред. Г. В. Крылова. Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2004; Словарь поэзии Николы Вапцарова (опыт лексикографического описания болгарского художественного текста). Вып. 3 / Отв. ред. Г. В. Крылова. Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ (РИО), 2010.
19. Институт лингвистических исследований. Профессор Юрий Сергеевич Маслов: http://iling.spb.ru/grammar/pers_maslov.htm
20. История кафедры славянской филологии. Славистика в Санкт-Петербургском университете: <http://phil.spbu.ru/o-fakultete-1/struktura-fakulteta/kafedry/slavyanskoi-filologii/.pdf>
21. Журнал „Санкт-Петербургский университет“. Штрихи к портретам. Профессор Петр Андреевич Дмитриев: <http://www.spbumag.nw.ru/2004/20/18.shtml>
22. Журнал „Санкт-Петербургский университет“. Победивший время: <http://www.spbumag.nw.ru/2009/02/16.shtml>
23. Андреев, В. Д. (1973). Литература демократического единства и проблемы реализма XX в.: (10.01.04): (На материале болгар. прозы 1920 – 30-х гг.): Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук. Ленинград: Ленинградский государственный университет им. А. А. Жданова.
24. Котова, М. Ю. (1986). Славянские фразеологические параллели в художественном тексте: автобиографическая трилогия М. Горького: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Ленинград: Ленинградский государственный университет им. А. А. Жданова.
25. Котова, М. Ю. (2004). Славянская паремиология: диссертация ... доктора филологических наук: 10.02.01, 10.02.03. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.
26. Раина, О. В. (2008) Паремиология гуральского диалекта польского языка: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.

27. Шанова, З. К. (1980). Аудитив в современном литературном македонском языке: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Ленинград: Ленинградский государственный университет им. А. А. Жданова.
28. Васильева, О. В. (2006). Функционирование перфекта изъявительного наклонения в современном болгарском литературном языке: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.
29. Иванова, Е. Ю. (1987). Вставные конструкции как элемент экспрессивного синтаксиса (на материале болгарского языка): диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Ленинград: Ленинградский государственный университет им. А. А. Жданова.
30. Иванова, Е. Ю. (2003). Логико-семантические типы предложений. Неполные речевые реализации (в русском и болгарском языках): диссертация ... доктора филологических наук: 10.02.01, 10.02.03. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.
31. Ступкина, М. О. (2008). Парцелляция в современном болгарском языке: на материале художественной прозы: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.
32. Прасолова, Н. В. (2009). Биноминативные предложения в болгарском языке: на материале художественной прозы: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет].
33. Лазарева, В. А. (2013). Референциальный аспект функционирования имени собственного: на материале болгарского, русского и итальянского языков: диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.
34. Мосинец, А. Г. (2018). Сложные предложения с придаточными цели и причины в болгарском языке (на фоне русского языка): диссертация ... кандидата филологических наук: 10.02.03. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.
35. Маслова, А. Ю. (2009). Коммуникативно-семантическая категория побудительности и ее реализация в славянских языках (на материале сербского и болгарского языков в сопоставлении с русским): диссертация ... доктора филологических наук: 10.02.03, 10.02.01. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет.

REFERENCES/ЛИТЕРАТУРА

- Andreev, V. D. & Trendafilov, Kh. (1998) *Antologiiia bolgarskoi literaturnoi kritiki*. Sankt-Peterburg [Андреев, В. Д. & Трендафилов, Х. (1998) *Антология болгарской литературной критики*. Санкт-Петербург].

- Andreev, V. D. (1978). *Istoriia bolgarskoi literatury*. Moskva [Андреев, В. Д. (1978). *История болгарской литературы*. Москва].
- Andreev, V. D. (1997). *Stanovlenie slavianskoi literatury. Bolgarskaia literatura. Sankt-Peterburg* [Андреев, В. Д. (1997). *Становление славянской литературы. Болгарская литература*. Санкт-Петербург].
- Ivanova, E. Iu. & Gradinarova, A. A. (2015). *Sintaksicheskaia sistema bolgarskogo iazyka na fone russkogo*. Moskva: *Iazyki slavianskoi kul'tury* [Иванова, Е. Ю. & Градинарова, А. А. (2015). *Синтаксическая система болгарского языка на фоне русского*. Москва: Языки славянской культуры].
- Ivanova, E. Iu. & Petrova, G. M. (2016). *Sintaksis mestoimennykh klitik v forme dativa v iuzhnoslavianskikh iazykakh* (pp. 275 – 291). In: *Tsimmerling, A. V. & Liutikova, E. A. (red.). Arkhitektura klauzy v parametricheskikh modeliakh: sintaksis, informatsionnaia struktura, poriadok slov*. Moskva: *Izdatel'skii Dom IaSK* [Иванова, Е. Ю. & Петрова, Г. М. (2016). Синтаксис местоименных клитик в форме датива в южнославянских языках (с. 275 – 291). В: *Циммерлинг, А. В. & Лютикова, Е. А. (ред.). Архитектура клаузы в параметрических моделях: синтаксис, информационная структура, порядок слов*. Москва: Издательский Дом ЯСК].
- Ivanova, E. Iu. (2003). *Logiko-semanticheskie tipy predlozhenii: nepolnye rechevye realizatsii*. Sankt-Peterburg: *Filologicheskii fakul'tet SPbGU. (Seriia "Filologicheskie issledovaniia")* [Иванова, Е. Ю. (2003). *Логико-семантические типы предложений: неполные речевые реализации*. Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ. (Серия „Филологические исследования“)].
- Ivanova, E. Iu. (2009a). *Bolgaristika v Sankt-Peterburgskom universitete. Bolgarskaia rusistika, 1 – 2, 85 – 98* [Иванова, Е. Ю. (2009). Болгаристика в Санкт-Петербургском университете. *Болгарская русистика, 1 – 2, 85 – 98*].
- Ivanova, E. Iu. (2009b). *Sopostavitel'naia bolgarsko-russkaia grammatika. T. 2: Sintaksis / Pod nauch. red. prof. Stefany Dimitrovoi*. Sofiia: *Veles* [Иванова, Е. Ю. (2009). *Сопоставительная болгарско-русская грамматика. Т. 2: Синтаксис / Под науч. ред. проф. Стефаны Димитровой*. София: Велес].
- Ivanova, E. Iu. (2015). *Artiklevaia sistema bolgarskogo iazyka v rabotakh Iu. S. Maslova i v sovremennykh kontseptsiiakh*. In: *Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta. Seriia 9: Filologiiia. Vostokovedenie. Zhurnalistika, 3, 84 – 97* [Иванова, Е. Ю. (2015). *Артиклевая система болгарского языка в работах Ю. С. Маслова и в современных*

- концепциях. Във: *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 9: Филология. Востоковедение. Журналистика*, 3, 84 – 97].
- Ivanova, E. Iu. (2016a). Bolgarskie klitiki (pp. 292 – 324). In: *Tsimmerling, A. V. & Liutikova, E. A. (red.). Arkhitektura klauzy v parametricheskikh modeliakh: sintaksis, informatsionnaia struktura, poriadok slov. Moskva: Izdatel'skii Dom IaSK* [Иванова, Е. Ю. (2016а). Болгарские клитики (сс. 292 – 324). В: Циммерлинг, А. В. & Лютикова, Е. А. (ред.). Архитектура клаузы в параметрических моделях: синтаксис, информационная структура, порядок слов. Москва: Издательский Дом ЯСК].
- Ivanova, E. Iu. (2016b). Bezlichnye predlozheniia s obiazatel'nyum mestoimennym vyrazheniem eksperientsera v bolgarskom iazyke (pp. 332 – 370). In: *Tsimmerling, A. V. & Liutikova, E. A. (red.). Arkhitektura klauzy v parametricheskikh modeliakh: sintaksis, informatsionnaia struktura, poriadok slov. Moskva: Izdatel'skii Dom IaSK* [Иванова, Е. Ю. (2016б). Безличные предложения с обязательным местоименным выражением экспериенцера в болгарском языке (сс. 332 – 370). В: Циммерлинг, А. В. & Лютикова, Е. А. (ред.). Архитектура клаузы в параметрических моделях: синтаксис, информационная структура, порядок слов. Москва: Издательский Дом ЯСК].
- Ivanova, E. Iu. & Petrova, G. M. (2017). Bolgarskie vozvratnye klitiki se i si: omonimiia, polisemiia, sintaksis. In: *Voprosy iazykoznanii, 1*, 74 – 104 [Иванова, Е. Ю. & Петрова, Г. М. (2017). Болгарские возвратные клитики се и си: омонимия, полисемия, синтаксис. Във: *Вопросы языкознания, 1*, 74 – 104].
- Ivanova, E. Iu., Shanova, Z. K. & Dimitrova, D. (2011). *Bolgarskii iazyk. Kurs dlia nachinaiushchikh*. Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo Karo [Иванова, Е. Ю., Шанова, З. К. & Димитрова, Д. (2011). *Болгарский язык. Курс для начинающих*. Санкт-Петербург: Издательство Каро].
- Ivanova, E. Yu. (2010). Prinosat na petersburgskite balgaristi v sazdavaneto na uchebnata literatura po balgarska filologiya. In: *Informatsionen byulletin. Tsentralna biblioteka na BAN, 10* (44), godina IV, oktomvri 2010, 9 – 12 [Иванова, Е. Ю. (2010). Приносят на петербургските българисти в създаването на учебната литература по българска филология. В: *Информационен бюлетин. Централна библиотека на БАН, 10* (44), година IV, октомври 2010, 9 – 12].
- Kotova, M. Iu. (2010). *Leksii po sopostavitel'noi slavianskoi paremiologii. Uchebnoe posobie dlia magistrantov. Sankt-Peterburg: Sankt-Petersburgskii gosudarstvennyi universitet* [Котова, М. Ю. (2010). *Лекции по сопоставительной славянской паремиологии. Учебное пособие для магистрантов*. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный университет].

- Kotova, M. Iu., Kolpakova, A. A. & Raina, O. V. (2013). *Tetradi paremiografa. Vypusk 1. Bolgarskie poslovichnye paralleli russkikh poslovits paremiologicheskogo minimuma*. Sankt-Peterburg: Filologicheskii fakul'tet Sankt-Peterburgskogo universiteta [Котова, М. Ю., Колпакова, А. А. & Раина, О. В. (2013). *Тетради паремиографа. Выпуск 1. Болгарские пословичные параллели русских пословиц паремиологического минимума*. Санкт-Петербург: Филологический факультет Санкт-Петербургского университета].
- Maslov, Iu. S. (1952). O morfologicheskikh sredstvakh sovremennogo bolgarskogo iazyka. In: *Uchenye zapiski LGU, 156. Ser. filol.nauk. Vyp. 15: Voprosy grammaticheskogo stroia i slovarnogo sostava iazyka*. Leningrad: LGU, 155 – 193 [Маслов, Ю. С. (1952). О морфологических средствах современного болгарского языка. В: *Ученые записки ЛГУ, 156. Сер. филол. наук. Вып. 15: Вопросы грамматического строя и словарного состава языка*. Ленинград: ЛГУ, 155 – 193].
- Maslov, Iu. S. (1956). *Ocherk bolgarskoi grammatiki*. Moskva: Izdatel'stvo literatury na inostrannykh iazykakh [Маслов, Ю. С. (1956). *Очерк болгарской грамматики*. Москва: Издательство литературы на иностранных языках].
- Maslov, Iu. S. (1963). Znachenie dannykh bolgarskogo iazyka dlia obshchei teorii slavianskogo glagol'nogo vida. In: *V Mezhdunarodnyi s"ezd slavistov* (Sofia, sentiabr' 1963 g.). Slavianskoe iazykoznanie: Doklady sovet'skoi delegatsii. Moskva: Izd-vo AN SSSR, 197–229 [Маслов, Ю. С. (1963). Значение данных болгарского языка для общей теории славянского глагольного вида. В: *V Международный съезд славистов* (София, сентябрь 1963 г.). Славянское языкознание: Доклады советской делегации. Москва: Изд-во АН СССР, 197 – 229].
- Maslov, Iu. S. (1971). Chlennyye formy bolgarskogo literaturnogo iazyka s tochki zreniia lingvisticheskoi tipologii (pp. 181 – 188). In: Cheshko, E. V. (otv. red). *Issledovaniia po slavianskomu iazykoznaniiu. Sbornik v chest' shestidesiatiletiia professora S. B. Bernshteina*. Moskva: Nauka [Маслов, Ю. С. (1971). Членные формы болгарского литературного языка с точки зрения лингвистической типологии (сс. 181 – 188). В: Чешко, Е. В. (отв. ред). *Исследования по славянскому языкознанию. Сборник в честь шестидесятилетия профессора С. Б. Бернштейна*. Москва: Наука].
- Maslov, Iu. S. (1981a). *Grammatika bolgarskogo iazyka: Uchebnik dlia studentov filologicheskikh fakul'tetov universitetov*. Moskva: Vysshaia shkola [Маслов, Ю. С. (1981a). *Грамматика болгарского языка: Учебник для студентов филологических факультетов университетов*. Москва: Высшая школа].

- Maslov, Iu. S. (1981b). Kam tipologicheskata harakteristika na balgarskiya ezik. In: *Ezik i literatura*, 5, 6 – 9 [Маслов, Ю. С. (1981). Към типологическата характеристика на българския език. В: *Език и литература*, 5, 6 – 9].
- Maslov, Iu. S. (1986). K kharakteristike bolgarskogo iazyka s tochki zreniia morfologicheskoi tipologii (pp. 9 – 14). In: *Desnitskaia, A. V. (otv. red.) Voprosy iazyka i literatury narodov balkanskikh stran: Mezhvuzovskii sbornik. Leningrad: Izdatel'stvo LGU* [Маслов, Ю. С. (1986). К характеристике болгарского языка с точки зрения морфологической типологии (сс. 9 – 14). В: Десницкая, А. В. (отв. ред.) *Вопросы языка и литературы народов балканских стран: Межвузовский сборник. Ленинград: Издательство ЛГУ*].
- Maslova E. S. (2017). Iurii Sergeevich Maslov (pp. 329 – 340). In: *Potapov, V. V. (red.). Otechestvennye lingvisty XX veka. Moskva: Izdatel'skii Dom IaSK* [Маслова Е. С. (2017). Юрий Сергеевич Маслов (сс. 329 – 340). В: Потапов, В. В. (ред.). *Отечественные лингвисты XX века. Москва: Издательский Дом ЯСК*].
- Shanova, Z. K. (1985). Admirativ v bolgarskom iazyke i sposoby ego peredachi na russkii iazyk. In: *Sapostavitelno ezikoznanie*, 6, 5 – 9 [Шанова, З. К. (1985). Адмиратив в болгарском языке и способы его передачи на русский язык. В: *Съпоставително езикознание*, 6, 5 – 9].
- Shanova, Z. K. (1992). Balkanisticheskii i sopostavitel'no-lingvisticheskii aspekty problemy pereskazyvaniia (pp. 40 – 48). In: *Desnitskaia, A. V. (otv. red.) Problemy balkanistiki. Sbornik statei. Sankt-Peterburg* [Шанова, З. К. (1992). Балканистический и сопоставительно-лингвистический аспекты проблемы пересказывания (сс. 40 – 48). В: Десницкая, А. В. (отв. ред.) *Проблемы балканистики. Сборник статей. Санкт-Петербург*].
- Shanova, Z. K. (2001a). Prepodavaneto na balgarskiya ezik v Sanktpeterburgskiya universitet i v slavyanskite uchilishta na grada. In: *Balgaristika 2001. Dokladi ot mezhdunarodnata rabotna sresha*. Sofiya, 21 – 22 septemvri 2001, 62 – 67 [Шанова, З. К. (2001a). Преподаването на българския език в Санктпетербургския университет и в славянските училища на града. В: *Българистика 2001. Доклади от международната работна среща*. София, 21 – 22 септември 2001, 62 – 67].
- Shanova, Z. K. (2001b). Slavistika v Peterburgskom universitete. In: *II Slavisticheskie chteniia pamiati professora P.A. Dmitrieva i professora G.I. Safronova. Materialy mezhdunarodnoi nauchnoi konferentsii 12 – 14. 09. 2000. Sankt-Peterburg: Filologicheskii fakul'tet SPbGU*. 2001, 203 – 210 [Шанова, З. К. (2001b). Славистика в Петербургском уни-

- верситете. В: *II Славистические чтения памяти профессора П. А. Дмитриева и профессора Г. И. Сафронова*. Материалы международной научной конференции 12 – 14. 09. 2000. Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ. 2001, 203 – 210].
- Shanova, Z. K. (2005). *Derzhavinski cheteniya v Sanktpeterburgskiya universitet*. In: *Balgaristika*, 11, 55 – 58 [Шанова, З. К. (2005). Державински четения в Санктпетербургския университет. В: *Българистика*, 11, 55 – 58].
- Shanova, Z. K. (2007). *Proshloe i nastoiashchee universitetskoi slavistiki v Sankt-Peterburge*. In: *Slavianovedenie v Rossii v XIX – XXI vekakh. K 170-letiiu sozdaniia universitetskikh kafedr slavistiki*. Sbornik statei v chest' iubileia professora MGU, vydaiushchegosia rossiiskogo istorika-slavista L. P. Laptevoi. Moskva, 59 – 69 [Шанова, З. К. (2007). Прошлое и настоящее университетской славистики в Санкт-Петербурге. В: *Славяноведение в России в XIX – XXI веках. К 170-летию создания университетских кафедр славистики*. Сборник статей в честь юбилея профессора МГУ, выдающегося российского историка-слависта Л. П. Лаптевой. Москва, 59 – 69].
- Shanova, Z. K. (2011). *Glagol'naia sistema bolgarskogo iazyka i kategoriia evidentsial'nosti i epistemicheskoi modal'nosti*. In: *Sovremennaia slavistika i nauchnoe nasledie S. B. Bernshteina*. Tezisy докладov mezhdunarodnoi nauchnoi konferentsii, posviashchennoi 100-letiiu so dnia rozhdeniia vydaiushchegosia otechestvennogo slavista d.f.n., prof. S. B. Bernshteina. 15 – 17 marta 2011 g. Institut slavianovedeniia RAN, Filologicheskii fakul'tet MGU im. M. V. Lomonosova. Moskva, 2011, 143 – 144 [Шанова, З. К. (2011). Глагольная система болгарского языка и категория эвиденциальности и эпистемической модальности. В: *Современная славистика и научное наследие С. Б. Бернштейна*. Тезисы докладов международной научной конференции, посвященной 100-летию со дня рождения выдающегося отечественного слависта д.ф.н. проф. С. Б. Бернштейна. 15 – 17 марта 2011 г. Институт славяноведения РАН, Филологический факультет МГУ им. М. В. Ломоносова. Москва, 2011, 143 – 144].
- Shanova, Z. K. (2016a). *Lektory iz slavianskikh stran i ikh rol' v uchebном protsesse na kafedre slavianskoi filologii LGU/SPbGU (pp. 4 – 5)*. In: *Vasil'eva, O. V. & Shanova, Z. K. (red). XXI Derzhavinskie chteniia: Sovremennye i istoricheskie problemy bulgaristiki i slavistiki: sbornik statei po materialam XLV Mezhdunarodnoi filologicheskoi konferentsii, 14 – 21 marta 2016 g., g. Sankt-Peterburg, SPbGU. Filologicheskii fakul'tet*. Sankt-Peterburg: VVM [Шанова З. К. (2016a). Лекторы из славянских стран и их роль в учебном процессе на кафедре славян-

- ской филологии ЛГУ/СПбГУ (сс. 4 – 5). В: Васильева, О. В. & Шанова, З. К. (ред). *XXI Державинские чтения: Современные и исторические проблемы болгаристики и славистики: сборник статей по материалам XLV Международной филологической конференции, 14 – 21 марта 2016 г., г. Санкт-Петербург, СПбГУ. Филологический факультет*. Санкт-Петербург: BBM].
- Shanova, Z. K. (2016b). *Lektory iz Bolgarii* (pp. 19 – 24). In: Vasil'eva, O. V. & Shanova, Z. K. (red). *XXI Derzhavinskie chteniia: Sovremennye i istoricheskie problemy bolgaristiki i slavistiki: sbornik statei po materialam XLV Mezhdunarodnoi filologicheskoi konferentsii, 14 – 21 marta 2016 g., g. Sankt-Peterburg, SPbGU. Filologicheskii fakul'tet*. Sankt-Peterburg: VVM [Шанова, З. К. (2016b). Лекторы из Болгарии (сс. 19 – 24). В: Васильева, О. В. & Шанова, З. К. (ред). *XXI Державинские чтения: Современные и исторические проблемы болгаристики и славистики: сборник статей по материалам XLV Международной филологической конференции, 14 – 21 марта 2016 г., г. Санкт-Петербург, СПбГУ. Филологический факультет*. Санкт-Петербург: BBM].
- Stoyanova, R. *Prodalzhavame s dostoinstvo edna bogata traditsiya* (pp. 115 – 121). In: *Dikova, T. & Padeshka, M. (sast.). Lektoratite – balgarski kulturni teritorii po sveta. Intervyuta s lektori po balgarski ezik, literatura i kultura v chuzhdestranni universiteti. Sofiya: Natsionalno izdatelstvo „Az-buki“* [Стоянова, Р. Продължаваме с достоинство една богата традиция (сс. 115 – 121). В: Дикова, Т. & Падешка, М. (съст.). *Лекторатите – български културни територии по света. Интервюта с лектори по български език, литература и култура в чуждестранни университети*. София: Национално издателство „Аз-буки“].
- Todorova, Ts. (2013). *Todorova, Ts. (2013). Pochetnite doktori na Sofiyskiya universitet „Sv. Kliment Ohridski“ (1888 – 1939). Sofiya: Sv. Kliment Ohridski* [Тодорова, Ц. (2013). *Почетните доктори на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1888 – 1939)*. София: Св. Климент Охридски].
- Trendafilov, Kh. & Shanova, Z. (1995). *Uchebnye zadaniia k kursu razgovornogo iazyka dlia studentov III kursa: Arkhitekturnye i istoricheskie pamiatniki Peterburga. Ch. 2: Ermitazh. Sankt-Peterburg* [Трендафилов, Х. & Шанова, З. (1995). *Учебные задания к курсу разговорного языка для студентов III курса: Архитектурные и исторические памятники Петербурга. Ч. 2: Эрмитаж. Санкт-Петербург*].
- Uzunkolev, F. A. (2008). *Prosветitel' Vsevolod Dmitrievich Andreev (iz arkhivnogo nasledii professora)*. In: *Vestnik Sankt-Peterburgskogo universiteta. Serii 9: Filologiya. Vostokovedenie. Zhurnalistika. № 4*,

- Ch. 1, 180 – 193 [Узунков, Ф. А. (2008). Просветитель Всеволод Дмитриевич Андреев (из архивного наследия профессора). В: *Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 9: Филология. Востоковедение. Журналистика. № 4, Ч. 1*, 180 – 193].
- Vasileva, O. (2010). Balgaristikata v Sankt-Peterburgskiya universitet. In: *Informatsionen byuletin. Tsentralna biblioteka na BAN, 10 (44), godina IV, oktomvri 2010, 9 – 12* [Василева, О. (2010). Българистиката в Санкт-Петербургския университет. В: *Информационен бюлетин. Централна библиотека на БАН, 10 (44), година IV, октомври 2010, 9 – 12*].
- Verbitskaia, L. A. (2013). Nash Iurii Sergeevich (pp. 3 – 6). In: Grekhova, E. I. (red.). *Iz proshlogo v budushchee. Sbornik statei i vospominanii k 100-letiiu professora Iu. S. Maslova*. Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo Sankt-Peterburgskogo universiteta [Вербицкая, Л. А. (2013). Наш Юрий Сергеевич (с. 3 – 6). В: Грехова, Е. И. (ред.). *Из прошлого в будущее. Сборник статей и воспоминаний к 100-летию профессора Ю. С. Маслова*. Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета].

BULGARIAN STUDIES AT THE SAINT PETERSBURG STATE UNIVERSITY: PAST AND PRESENT

Abstract. This article briefly surveys the history and current status of Bulgarian studies at the Saint Petersburg State University, with a special focus on the Bulgarians and Slavists. We discuss the sequence of native Bulgarian lecturers in Bulgarian language, literature and culture from 1976 till the present.

✉ **Dr. Radostina Stoyanova, Assist. Prof.**

Saint Petersburg State University
7/9, Universitetskaya nab.
199034 St. Petersburg, Russia
E-mail: r.stoyanova@spbu.ru

University of Economics – Varna
77, Kniaz Boris Blvd.
9002 Varna, Bulgaria
E-mail: r.stoyanova@ue-varna.bg